

Rafał Rosiński

Politechnika Koszalińska

ISTOTA I STRUKTURA DOCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W POLSCE W LATACH 2000-2009

Streszczenie: Specyficzną formą funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce są miasta na prawach powiatu. Obecnie w Polsce funkcjonuje 65 miast na prawach powiatu. Ustawowymi dochodami miast na prawach powiatu są dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. W badanych latach największy udział w ogólnych dochodach miast na prawach powiatu stanowią dochody własne, które w dużym stopniu zeterminowane są decyzjami centralnymi. Z przeprowadzonych analiz wynika, iż konieczna jest reforma systemu podatkowego Polski w zakresie podatków majątkowych i dochodowych w celu zwiększenia wpływu z dochodów własnych i większego uniezależnienia od organów centralnych.

Słowa kluczowe: miasta na prawach powiatu, źródła finansowania, dochody publiczne, dochody własne, system finansowania.

1. Wstęp

Trójszczeblowy podział samorządu terytorialnego w Polsce wyróżnia samorząd gminny, powiatowy oraz wojewódzki. Specyficzną formą funkcjonowania samorządu terytorialnego są miasta na prawach powiatu, które łączą w sobie zadania spoczywające na samorządzie gminnym oraz powiatowym. Do miast na prawach powiatu należą miasta, które w dniu 31 grudnia 1998 r. liczyły więcej niż 100 000 mieszkańców, a także miasta, które z tym dniem przestały być siedzibami wojewodów, chyba że na wniosek właściwej rady miejskiej odstąpiono od nadania miastu praw powiatu, oraz te, którym nadano status miasta na prawach powiatu przy dokonywaniu pierwszego podziału administracyjnego kraju na powiaty (art. 91 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie powiatowym* – DzU 2001, poz. 142, nr 1592 ze zm.). W związku ze zwiększonym zakresem zadań realizowanych przez gminy o statusie miasta wykonujące zadania powiatu przysługują im także wszystkie dochody, które otrzymuje zarówno gmina, jak i powiat. Celem opracowania jest klasyfikacja źródeł finansowania miast na prawach powiatu w Polsce oraz analiza struktury i dynamiki dochodów w latach 2000-2009.

2. Istota funkcjonowania i klasyfikacja źródeł finansowania miast na prawach powiatu

Obecnie w Polsce funkcjonuje 65 miast na prawach powiatu (powiatów grodzkich). Miasta na prawach powiatu nie są typowymi powiatami, a jedynie gminami, którym ustawodawca, ze względu na swoją specyfikę, powierzył rozszerzony zakres zadań. Podstawowymi organami w mieście na prawach powiatu jest rada miasta i prezydent miasta (art. 91 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie powiatowym* – DzU 2001, poz. 142, nr 1592 ze zm.), którzy wykonują kompetencje właściwe dla rady gminy i rady powiatu oraz wójta (burmistrza) i starosty. Organy powiatów grodzkich podlegają przede wszystkim regulacjom Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (DzU 2001, poz. 142 nr 1591 ze zm.).

Podstawowy system finansowania jednostek samorządu terytorialnego można rozpatrywać z punktu widzenia zasilania (źródła finansowania) wewnętrznego i zewnętrznego, co związane jest z kierunkiem przepływu kapitału, jego pochodzeniem lub kreowaniem [Dylewski, Filipiak, Gorzałczyńska-Koczkodaj 2006, s. 73]. Zasilanie wewnętrzne związane jest ze środkami pieniężnymi pozyskiwanymi przez jednostkę samorządu terytorialnego w sposób niezależny od wpływów z organów administracji centralnej oraz w sposób bezzwrotny, natomiast zasilanie zewnętrzne to środki otrzymywane od organów administracji centralnej oraz pozostałych podmiotów mające charakter zarówno zwrotny, jak i bezzwrotny. Do systemu finansowania w ramach zasilania wewnętrznego miast na prawach powiatu zaliczyć możemy pozyskiwane przez nie dochody własne rozumiane w ujęciu węższym, tj. pomijając udziały w podatkach centralnych, natomiast na system finansowania w ramach zasilania zewnętrznego składają się przede wszystkim udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz w podatku dochodowym od osób prawnych, subwencje, dotacje, środki pochodzące ze źródeł zagranicznych oraz przychody budżetowe.

Kolejnym sposobem klasyfikacji źródeł finansowania jednostek samorządu terytorialnego jest podział wpływów publicznych z punktu widzenia zwrotności tych środków. W tym podziale możemy wyróżnić wpływy publiczne mające charakter bezzwrotny i zwrotny. Wpływy publiczne o charakterze bezzwrotnym to przede wszystkim dochody publiczne, do których zalicza się daniny publiczne, dochody publiczne z majątku i praw majątkowych oraz pozostałe dochody [Owsiak 2006, s. 171]. Natomiast wpływy publiczne o charakterze zwrotnym to wszelkiego rodzaju wpływy publiczne o charakterze pożyczkowym zaliczane w większości przypadków do przychodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego (art. 5 ust. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* – DzU 2009, poz. 157, nr 1240 ze zm.), tj. ze sprzedaży dłużnych papierów wartościowych czy otrzymanych kredytów i pożyczek. Należy zauważyć, iż wpływy publiczne zwrotne powodują powstanie długu publicznego, czyli określonego poziomu zadłużenia, a w konsekwencji wydatków związanych z obsługą tego długu publicznego. Samorząd powinien zwracać uwagę na charakter i cel pozyskiwania tych środków, a w przeważającej mierze powinny to być środki pozyskiwane na pokrycie wydatków inwestycyjnych.

Kolejnym kryterium klasyfikacji źródeł finansowania miast na prawach powiatu jest podział związany z uwzględnianiem zasady stałości i stabilności wpływów do budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Według tego kryterium środki publiczne dzielimy na środki publiczne zwyczajne i nadzwyczajne [Dylewski, Filipiak, Gorzałczyńska-Koczkodaj 2006, s. 74]. Do środków publicznych zwyczajnych zaliczamy podatki, opłaty, udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, natomiast do środków publicznych nadzwyczajnych: kredyty, pożyczki, wpływy z emisji papierów wartościowych, darowizny, spadki, kary.

3. Charakterystyka dochodów miast na prawach powiatu

Dochody miast na prawach powiatu reguluje Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. *o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* – DzU 2003 nr 203, poz. 1996. Dochody miast na prawach powiatu stanowią dochody ustawowo przeznaczone zarówno dla powiatu, jak i dla gmin. Ustawowymi dochodami miast na prawach powiatu są:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochody te mają charakter należny (pewny). Poza tym do dochodów jednostek samorządu terytorialnego możemy zaliczyć dochody potencjalne [Owsiak 2006, s. 451], którymi mogą być:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Źródłami dochodów własnych miasta na prawach powiatu sprawującego zadania gminy są:

1) wpływy z podatków:

- od nieruchomości,
- rolnego,
- leśnego,
- od środków transportowych,
- dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej,
- od spadków i darowizn,
- od czynności cywilnoprawnych;

2) wpływy z opłat:

- skarbowej,
- targowej,
- miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów,
- eksploatacyjnej – w części określonej w Ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. – *Prawo geologiczne i górnicze* (DzU 1994 nr 27, poz. 96 z późn. zm.),
- innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów, np. opłata adiacencka, opłata za sprzedaż napojów alkoholowych.

3) dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe gminy oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych;

4) dochody z majątku gminy;

5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;

6) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;

7) 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

8) odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

9) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy;

10) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

11) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;

12) inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%, z tym że zmniejsza się go o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju uzależnionego od liczby mieszkańców przyjętych do domów pomocy społecznej. Natomiast wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosi 6,71%.

Źródłami dochodów własnych miasta na prawach powiatu sprawującego zadania powiatu są:

1) wpływy z opłat stanowiących dochody powiatu, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;

2) dochody uzyskiwane przez powiatowe jednostki budżetowe powiatu oraz wpłaty od powiatowych zakładów budżetowych;

3) dochody z majątku powiatu;

4) spadki, zapisy i darowizny na rzecz powiatu;

5) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;

6) 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

7) odsetki od pożyczek udzielanych przez powiat, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

8) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody powiatu;

9) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych powiatu, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

10) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;

11) inne dochody należne powiatowi na podstawie odrębnych przepisów.

Podobnie jak w przypadku dochodów gmin do dochodów własnych powiatu zalicza się także udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i w podatku dochodowym od osób prawnych. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze powiatu wynosi 10,25%. Natomiast wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze powiatu, wynosi 1,40%.

Subwencja ogólna jest jednym z podstawowych narzędzi redystrybucji dochodów władz centralnych do władz samorządowych. Zasady udzielania subwencji ogólnej uwzględniają zbiektywizowane kryteria zasilania finansowego [Owsiak 2006, s. 452]. Subwencja ogólna w przypadku miast na prawach powiatu składa się z subwencji wyrównawczej, równoważącej i oświatowej. Kwoty przeznaczone na części subwencji ogólnej określa ustawa budżetowa (art. 19 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Miasta na prawach powiatu mogą otrzymywać także dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych objętych kontraktem wojewódzkim, a także na dofinansowanie zadań własnych, m.in.:

- z zakresu zadań inwestycyjnych szkół i placówek oświatowych;
- związanych z inicjatywami wspierania edukacji na obszarach wiejskich, w tym na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży wiejskiej;
- związanych z wdrażaniem reformy systemu oświaty, wyrównywaniem szans edukacyjnych oraz zapewnianiem kształcenia praktycznego (art. 42 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Jeżeli chodzi o dochody potencjalne, to ich występowanie i wielkość uzależnione są przede wszystkim od efektywności władz samorządowych w pozyskiwaniu środków z funduszy unijnych oraz z pozostałych źródeł niepodlegających zwrotowi.

4. Analiza struktury i dynamiki dochodów miast na prawach powiatu w Polsce w latach 2006-2009

W celu ukazania struktury i dynamiki dochodów miast na prawach powiatu zbadano lata 2000-2009 (zob. tab. 1 oraz tab. 2). W tabelach szczegółowo sklasyfikowano dochody własne pozyskiwane przez miasta w badanych latach stanowiące źródło wewnętrznego finansowania jednostki samorządu terytorialnego oraz łączną kwotę wpływów publicznych z tytułu dotacji celowych i subwencji ogólnej.

Biorąc pod uwagę lata 2000-2005, można zauważyć rosnącą tendencję zarówno ogólnych dochodów własnych miast na prawach powiatu, jak i wszystkich pozycji szczegółowych w ramach dochodów własnych. Największa dynamika wzro-

stu dochodów własnych nastąpiła w roku 2004, tj. o 31% w porównaniu z rokiem ubiegłym, w tym o 124% w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób prawnych oraz o 58% w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. Znaczne zmiany w wysokości kwot dochodów własnych w badanych latach spowodowane były przede wszystkim wejściem w życie Ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Ustawa ta zmieniła zasady finansowania jednostek samorządu terytorialnego. Na wzrost dochodów własnych miał wpływ przede wszystkim wyższy udział jednostek samorządu terytorialnego w podatkach centralnych. Ogólne dochody miast na prawach powiatu w badanych latach ulegały stopniowemu zwiększeniu z ogólną tendencją wzrostową subwencji ogólnej, poza latami 2002 i 2004, w których to kwota środków pieniężnych była mniejsza w porównaniu z rokiem ubiegłym. W przypadku dotacji celowych tendencja spadkowa nastąpiła w badanych latach tylko w roku 2003 (zob. tab. 1).

Tabela 1. Dochody miast na prawach powiatu w latach 2000-2005 w mln zł

	2000.	2001	2002	2003	2004	2005
DOCHODY WŁASNE	10 540,61	10 687,46	11 811,26	14 896,21	19 472,83	23 228,38
– podatek dochodowy od osób prawnych	345,58	270,52	358,65	472,35	1 059,09	1 149,65
– podatek dochodowy od osób fizycznych	3 424,94	3 595,77	3 758,87	4 646,07	7 348,31	8 686,09
– podatek rolny	8,72	9,04	9,91	14,68	15,83	16,91
– podatek od nieruchomości	2 396,28	2 907,50	3 398,04	4 094,88	4 452,19	4 674,34
– podatek leśny	0,58	0,71	0,79	1,03	1,05	1,23
– podatek od środków transportowych	126,99	133,39	171,24	237,97	255,03	276,73
– wpływy z karty podatkowej	123,58	100,25	75,20	74,65	65,35	61,02
– podatek od spadku i darowizn	69,16	75,72	76,72	110,61	140,69	141,73
– podatek od czynności cywilnoprawnych	0,00	287,92	350,42	559,36	613,47	749,85
– opłaty lokalne	693,50	348,02	337,79	401,74	420,48	431,29
– dochody z majątku	1 949,19	1 115,56	1 120,54	1 451,28	1 626,76	2 281,96
– pozostałe dochody	1 402,09	1 843,05	2 153,09	2 831,61	3 474,58	4 757,59
DOTACJE CELOWE	4 426,03	4 561,20	4 645,88	3 228,75	3 486,53	3 966,20
SUBWENCJA OGÓLNA	6 799,74	7 748,19	7 577,63	8 825,48	7 924,28	8 356,68
DOCHODY OGÓLEM	21 766,38	22 996,85	24 034,77	26 950,44	30 883,64	35 551,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Tabela 2. Dochody miast na prawach powiatu w latach 2006-2009 w mln zł

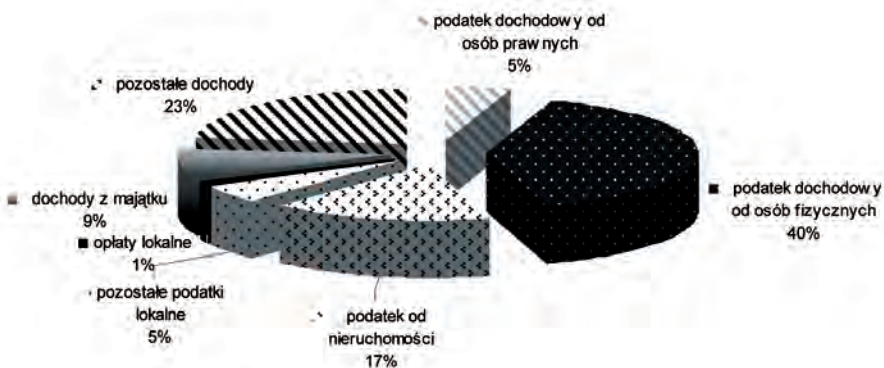
	2006	2007	2008	2009	Dynamika 2009/2008	Struktura w 2009 r.
DOCHODY WŁASNE	26 762,90	31 928,53	34 630,11	33 270,79	96%	65,88%
– podatek dochodowy od osób prawnych	1 388,66	1 787,78	1 921,32	1 657,42	86%	3,28%
– podatek dochodowy od osób fizycznych	9 903,00	12 309,93	14 215,29	13 387,98	94%	26,51%
– podatek rolny	13,31	16,07	24,25	23,18	96%	0,05%
– podatek od nieruchomości	4 887,49	5 106,86	5 429,44	5 701,67	105%	11,29%
– podatek leśny	1,35	1,43	1,59	1,66	104%	0,00%
– podatek od środków transportowych	297,72	324,44	312,07	308,50	99%	0,61%
– wpływ z karty podatkowej	58,13	55,13	49,37	45,84	93%	0,09%
– podatek od spadku i darowizn	174,24	205,04	203,54	181,77	89%	0,36%
– podatek od czynności cywilnoprawnych	1 025,23	1 713,19	1 349,82	1 022,56	76%	2,02%
– opłaty lokalne	415,35	400,65	428,52	368,13	86%	0,73%
– dochody z majątku	3 112,28	3 128,96	2 987,93	2 939,63	98%	5,82%
– pozostałe dochody	5 486,14	6 879,05	7 706,96	7 632,46	99%	15,11%
DOTACJE CELOWE	4 520,59	4 607,15	4 912,08	5 779,74	118%	11,44%
SUBWENCJA OGÓLNA	8 777,54	9 386,22	10 391,35	11 451,63	110%	22,68%
DOCHODY OGÓŁEM	40 061,02	45 921,90	49 933,54	50 502,16	101%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Biorąc pod uwagę lata 2006-2009, można zauważyć, że do roku 2008 istniała rosnąca tendencja zarówno ogólnych dochodów własnych miast na prawach powiatu, jak i większości pozycji szczegółowych w ramach dochodów własnych. Tendencja spadkowa dochodów własnych nastąpiła w roku 2009, tj. o 4% w porównaniu z rokiem ubiegłym, w tym o 14% w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób prawnych oraz o 6% w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. Znaczne zmiany w kwotach dochodów własnych spowodowane były przede wszystkim następstwem panującego kryzysu finansowego w globalnej gospodarce, w tym w Polsce. Ogólne dochody miast na prawach powiatu w badanych latach ulegały stopniowemu zwiększeniu, z ogólną tendencją wzrostową subwencji ogólnej i dotacji celowych we wszystkich badanych latach. W przypadku dotacji celowych wzrost w 2009 r. nastąpił o 18%, natomiast w przypadku subwencji ogólnej

o 10% w porównaniu z rokiem 2008 (zob. tab. 2). Skutkiem mniejszych wpływów z dochodów własnych zwiększone zostały wpływy z administracji centralnej na realizację zadań własnych samorządów.

Analizując strukturę dochodów miast na prawach powiatu, można zwrócić uwagę, iż znaczną pozycję stanowią dochody własne, które w roku 2009 ukształtowały się na poziomie 65,28% ogólnych dochodów, subwencja ogólna na poziomie 22,68%, natomiast dotacje celowe stanowiły 11,44%. Poddając szczegółowej analizie strukturę dochodów własnych w 2009 r., można zauważyć, iż miasta na prawach powiatu największe wpływy fiskalne uzyskują z podatku dochodowego od osób fizycznych, bo aż na poziomie 40% ogólnych dochodów własnych, co uwarunkowane jest znacznym udziałem miast na prawach powiatu w tymże podatku centralnym. W udziale w podatku dochodowym od osób prawnych miasta na prawach powiatu uzyskują 5% ogółu dochodów własnych, co związane jest m.in. z niewielkim udziałem gmin i powiatów w tym podatku. Spośród podatków lokalnych największe źródło dochodów stanowią wpływy z podatku od nieruchomości, tj. na poziomie 17%, oraz podatku od czynności cywilnoprawnych – 5%. Pozostałe podatki lokalne stanowią łącznie 5% dochodów własnych, co związane jest z selektywnym charakterem tych podatków lokalnych w tej grupie. Przykładem jest podatek rolny czy podatek leśny, których wpływy fiskalne w gminach o statusie miasta są znikome ze względu na mały rozmiar występowania przedmiotu opodatkowania, jak również niskie stawki podatkowe tych podatków oraz liczne ulgi i zwolnienia stosowane przez samorządy. Ponadto warto zwrócić uwagę na pozostałe dochody, które stanowią w 2009 r. 23% dochodów własnych, do których zaliczane są m.in. dochody potencjalne pochodzące m.in. ze środków unijnych. Miasta na prawach powiatu uzyskują także znaczne dochody z majątku, tj. na poziomie 9% dochodów własnych. Najmniejsze źródło dochodów uzyskiwane jest z opłat lokalnych, tj. na poziomie 1% ogólnych dochodów własnych.

Rys. 1. Struktura dochodów własnych miast na prawach powiatu w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Jednostki samorządu terytorialnego, w tym miasta na prawach powiatu, w dużym stopniu uzależnione są od wpływów publicznych z administracji centralnej. Jeżeli weźmiemy pod uwagę dochody własne w ujęciu węższym (z pominięciem udziału w podatkach dochodowych), to stanowią one 36% ogółu dochodów. Duża zależność dochodowa od administracji centralnej usztywnia gospodarkę finansową miast na prawach powiatu. Należałoby się zastanowić nad zmianą systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego, przypisując większe możliwości pozyskiwania środków ze źródeł bezzwrotnych. Jedną z propozycji jest zreformowanie systemu podatkowego, w tym podatków majątkowych, które w dużej mierze przynoszą znikome wpływy fiskalne. Wprowadzenie podatku katastralnego, który zastąpiłby podatek rolny, leśny i od nieruchomości, oraz rozszerzenie bazy podatkowej w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz od osób prawnych (obecnie wyłączenie przychodów z działalności rolniczej i leśnej) z pewnością przyczyniłoby się do wzrostu wpływów fiskalnych z dochodów własnych i większej swobody w efektywnym gospodarowaniu i zarządzaniu środkami publicznymi przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym miasta na prawach powiatu.

5. Podsumowanie

Struktura dochodów miast na prawach powiatu pokazuje główne źródła pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań własnych, powierzonych i zleconych. Z analizy struktury dochodów wynika, że największy udział w ogólnych dochodach miast na prawach powiatu stanowią dochody własne. Można także zauważyć, iż miasta na prawach powiatu w znacznym stopniu uzależnione są w zakresie pozyskiwania dochodów od decyzji na szczeblu centralnym, gdyż największy udział w dochodach własnych stanowi udział w podatku dochodowym od osób fizycznych – podatku państwowym, którego wysokość, a zarazem wielkość wpływów uzależniona jest od decyzji centralnych. Należy także zwrócić uwagę na znaczne wpływy publiczne z tytułu subwencji ogólnej oraz dotacji celowych. Jeżeli chodzi o wielkość wpływów z podatków lokalnych, w tym najbardziej wydajnego źródła fiskalnego z tej grupy, tj. podatku od nieruchomości, to w tym zakresie miasta na prawach powiatu mają tzw. ograniczone władztwo podatkowe polegające na możliwości ustalenia stawek podatkowych do wysokości stawek podanych ustawowo. Badając dynamikę wpływów publicznych, można zauważyć, że nie bez znaczenia pozostaje także fakt panującej koniunktury gospodarczej w poszczególnych latach, co uwidocznione było m.in. spadkiem dochodów własnych miast na prawach powiatu w 2009 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym. Podstawowym wnioskiem wynikającym z przeprowadzonych analiz jest postulat zmiany systemu finansowania miast na prawach powiatu mający na celu zwiększenie wpływów z dochodów własnych, m.in. przez reformę systemu podatkowego Polski w zakresie podatków majątkowych i dochodowych.

Literatura

- Dylewski M., Filipiak B., Gorzałczyńska-Koczkodaj, *Finanse samorządowe*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Owsiak S., *Finanse publiczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, DzU 2003 nr 203, poz. 1996.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, DzU 2009 nr 1240 ze zm., poz. 157.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, DzU 2001, poz. 142 nr 1592 ze zm.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, DzU 2001 r. nr 1591 ze zm., poz. 142.

SIGNIFICANCE AND STRUCTURE OF REVENUE IN THE MUNICIPALITIES ON THE RIGHTS OF DISTRICT IN POLAND IN THE YEARS 2000-2009

Summary: A specific form of the functioning of local government in Poland are the municipalities on the rights of district. Currently there are 65 municipalities on the rights of district in Poland. Their statutory revenues are own revenues, general subsidy and grants from the state budget. In the studied period the largest share of the general revenues of municipalities on the rights of district are own revenues, which are largely determined by central decisions. The analyses show that the reform of Polish tax system for property taxes and income taxes in order to increase the impact of own revenues and more independence from central authorities is necessary.